

Εμβολιασμοί σε παιδιά: Ζητήματα βιοηθικής και προτάσεις της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής

Βασιλική Μολλάκη, PhD

Το αντιεμβολιαστικό κίνημα λαμβάνει αυξανόμενες διαστάσεις στις μέρες μας, αν και σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό υγείας, οι εμβολιασμοί αποτελούν μια από τις αποτελεσματικότερες πολιτικές προστασίας της δημόσιας υγείας και σώζουν εκατομμύρια ζωές ανά έτος. Πιθανή εξήγηση αποτελεί το γεγονός ότι πολλές ασθένειες έχουν «ξεχαστεί», ακριβώς ως αποτέλεσμα των επιτυχημένων εμβολιασμών. Σύμφωνα με σχετική μελέτη (Παναγιωτόπουλος και συν., 2012), η εμβολιαστική κάλυψη των παιδιών στην Ελλάδα είναι υψηλή, ωστόσο ένα μεγάλο ποσοστό των πολιτών σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκδηλώνουν έντονο σκεπτικισμό απέναντι στα εμβόλια.

Η άρνηση εμβολιασμού των παιδιών εγείρει σημαντικά βιοηθικά διλήμματα. Το δικαίωμα των παιδιών στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την προληπτική ιατρική έρχεται σε σύγκρουση με το δικαίωμα των γονιών τους να αποφασίζουν για αυτά. Την ίδια στιγμή, το δικαίωμα αυτοκαθορισμού των γονέων φαίνεται να αντιτίθεται στην προστασία της δημόσιας υγείας αλλά και στο καθήκον (ηθικό και νομικό) των παιδιάτρων να προστατεύουν τα παιδιά. Έτσι, δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος στον οποίο η άρνηση εμβολιασμού στα παιδιά αυξάνει την πιθανότητα επιδημιών, και οι επιδημίες με τη σειρά τους θέτουν σε ακόμη μεγαλύτερο κίνδυνο τα παιδιά αλλά και άλλες ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, όπως οι χρόνια πάσχοντες.

Το θέμα των εμβολιασμών στα παιδιά εξέτασε και η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, η Σύσταση της οποίας παρουσιάζεται σύντομα. Η Επιτροπή τονίζει την αξία των εμβολιασμών στα παιδιά για την πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων ωστόσο επισημαίνει ότι η διενέργεια εμβολιασμού προϋποθέτει τη συναίνεση του προσώπου ύστερα από κατάλληλη πληροφόρηση, και συνεπώς, αναγκαστική υποβολή σε εμβολιασμό δεν νοείται. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ποιότητα της πληροφόρησης που λαμβάνουν οι γονείς από τον ιατρό, η οποία αποτελεί εγγύηση της ορθότητας της απόφασης για τον εμβολιασμό των παιδιών. Τέλος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η απόφαση των γονέων να μην εμβολιασθεί το παιδί, δεν μπορεί να οδηγήσει σε δυσμενείς συνέπειες αποκλεισμού του από την κοινωνική ζωή, εφ' όσον δεν τίθεται σοβαρό ζήτημα για την προστασία της δημόσιας υγείας. Σε περίπτωση όμως επείγουσας προστασίας της δημόσιας υγείας, μέτρα περιορισμού για την προφύλαξη όσων παιδιών δεν έχουν εμβολιασθεί είναι επιβεβλημένα, ακόμη και παρά τη θέληση των γονέων.